Grigore Constantinescu

Comuna

ŞTEFAN CEL MARE

PITEŞTI

MMXV

ŞTEFAN CEL MARE

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din două sate: **Ştefan cel Mare**; Glavacioc.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 55 km.
SUPRAFAŢĂ: 34,3 km^2.
POPULAŢIE: 2.443 locuitori [1.202 M + 1.241 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

*__Crângari__ (lângă Glavacioc) – 1568 [7077] octombrie 28 (DRH, B, ŢR, vol. VI, doc. 120)● *__Hamu__ (lângă Glavacioc – 1571 [7079] ianuarie 5 (DRH, B, ŢR, vol. VII, doc. 1)● __Glavacioc__ – 1441 [6949] mai 14 (DRH, B, ŢR, vol. I, doc. 94)● *__Neagra__ – 1488 [6996] aprilie 10 (DIR, XIII-XV, B, ŢR, doc. 197).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Glavacioc.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Vlad Dracul la 14 mai 1441, prin care se confirmă Mănăstirii Glavacioc proprietatea asupra mai multor ocine.

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual încă din perioada neoliticului şi a bronzului este atestată prin fragmente ceramice, figurine, topoare de piatră descoperite cu ocazia săpăturilor efectuate la Mănăstirea Glavacioc. În acelaşi spaţiu, s-a recuperat, dintr-un mormânt, un tezaur din sec. XIV-XV format din 80 de ducaţi emişi de Mircea cel Bătrân şi 11 monede bizantine.

TOPONIMIE:

- **Glavacioc** – toponim topografic evocând natura terenului pe care s-a constituit aşezarea, termenul provenind din sârb. *oglavak* < vechiul slav. *glavă*> cu sens de „colină, coastă”. Tradiţia orală asociază numele aşezării cu un aspect local al luptei de clasă: tăierea şi expunerea, într-un par, a capului unui ciocoi hapsân de către răsculaţi.
- **Ştefan cel Mare** – toponim relativ recent, evocând o excepţională personalitate a istoriei naţionale. Anterior, aşezarea purta denumirea de *Satul Nou* – marcă toponimistică a constituirii ulterioare a aşezării în raport cu localitatea învecinată, Glavacioc. Satul a fost înfiinţat după împroprietărirea din anul 1880, planul viitoarei aşezări fiind elaborat de inginerul Florescu, moldovean de origine, care, dintr-un excesiv „patriotism zonal”, a solicitat ferm beneficiarilor proiectului său ca noua aşezare să poarte numele celebrului voievod moldovean Ştefan cel Mare. Noii împroprietăriţi s-au stabilit în localitate în anul 1889, când fuseseră deja edificate circa 100 de case.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară tradiţională caracteristică zonei sudice a judeţului Argeş. Vechile construcţii de locuit aveau plan bicameral cu un singur acces din exterior şi cu comunicaţie între cele două încăperi. Majoritatea caselor prezentau, pe latura frontală, o prispă joasă, deschisă. O fază ulterioară în evoluţia arhitecturii locale o constituie casele cu plan format din tindă centrală şi camere laterale. Construcţiile relativ recente au plan dezvoltat şi prezintă, la faţada principală, o sală pe coloane de secţiune circulară sau pătrată cu parapet de zid. Decoraţiile în stucatură din exterior sunt distribuite în zona ferestrelor şi sub cornişă, registrul ornamental fiind, în general, geometric.

Portul popular relevă influenţe ale costumului popular din zonele etnografice limitrofe. În domeniul artei populare, s-a remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatorul Năstase Ciuliu din localitate care au obţinut premii ori menţiuni pentru feronerie.

În domeniul folclorului literar local, printre cele mai reprezentative creaţii de acest gen se înscriu baladele: Corbea; Miu'; Radu lu' Anghel. Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Hora Nuţii, Murguleţu, Romanul, Ţigăneşti.

Târg tradiţional organizat săptămânal (joia), dar şi cu ocazia unei sărbători religioase: Buna-Vestire (25 martie).

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚Mănăstirea Glavacioc –[▲]– Ansamblul feudal Glavacioc este format din: Biserica «Buna Vestire», casa domnească, chiliile hemiciclului, turnul de intrare, casele de pe laturile nord şi sud, zidul de incintă. Atestată documentar în perioada domniei lui Mircea cel Bătrân [1386-1418], care a dăruit mănăstirii satul Călugăreni, a fost extinsă, reparată şi înzestrată cu moşii şi odoare bisericeşti de către voievozii Ţării Româneşti: Vlad Călugărul [1481; 1482-1495] (din această perioadă, datează hemiciclul chiliilor de pe latura estică şi casa domnească), Radu cel Mare [1495-1508], Neagoe Basarab [1512-1521], Radu Paisie [1535-1545]; în timpul lui Mihnea Turcitul [1577-1583; 1585-1591] şi Petru Cercel [1583-1585], au fost construite alte chilii şi clopotniţa.

Vizitând Glavaciocul, Paul din Alep, secretarul patriarhului Macarie al Antiohiei, consemna, în 1657, următoarele: „Mănăstirea e ctitorie a unuia din vechii domni, Neagoe Basarab împreună cu Petru voevod. Biserica este mare şi cu o arhitectură frumoasă, având două turle: una deasupra navei, cealaltă, deasupra corului. Pe cele patru coloane, sunt arcuri pe care e rezemată turla; seamănă cu Mănăstirea Adda din ţinutul Tripoli; chiliile mănăstirii sunt toate de piatră.". În cursul domniei lui Constantin Brâncoveanu [1688-1714], egumenul Ștefan „a construit, pe cheltuiala sa şi a mănăstirii, case boltite la clopotniţă şi a înfrumuseţat biserica în interior, în 1704".

Afectat puternic de distrugătoarele seisme din secolul al XIX-lea, turnul a fost reconstruit, pe amplasamentul actual, în 1829, iar complexul arhitectural monahal a fost restaurat, prin grija Eforiei şcoalelor naţionale, după planul arh. francez Xavier de Villacrosse, marele clucer Costache Faca, ruda domnitorului Alexandru Ghica, coordonând lucrările efectuate în cursul anilor 1840-1844, care au implicat refacerea chiliilor hemiciclului şi construirea caselor cu arcaturi de pe laturile de nord şi de sud.

Biserica «Buna Vestire» prezintă un plan trilobat, cu turle deasupra naosului şi pronaosului. Decoraţia exterioară este formată dintr-o cornişă zimţată, ancadramente, basoreliefuri specifice epocii brâncoveneşti. Tâmplă din piatră sculptată [1843].

Pictura murală din 1843 este opera zugravilor: Vasile, Costea şi Gheorghe. În perioada anilor 1944-1970, au fost întreprinse, prin osârdia preotului Ilie Diaconescu, lucrări de consolidare a clădirilor componente ale ansamblului, cu sprijinul financiar al Direcţiei Monumentelor Istorice.

Recenta restaurare de amploare a Ansamblului feudal Glavacioc, coordonată de Episcopia Argeşului, oferă posibilităţi reale de valorificare cultural-istorică, prin reamenajarea expoziţiei muzeale organizate de către preotul cărturar Ilie Diaconescu, în Casa domnească, cuprinzând, printre altele, „icoane de factură slavă şi română, pisaniile brâncoveneşti, fragmente de lespezi tombale, argintăria şi bronzăria veche, mobilierul de gorun, tipăriturile slave, chirilo-române şi eline, pomelnicul ctitoricesc din 1855, exponate arheologice databile [200.000 – sec. 3 a. H.] descoperite în cursul investigaţiilor arheologice efectuate în perimetrul Mănăstirii Glavacioc, care amintesc trecutul puţin cercetat al străvechii ctitorii domneşti.". Prin diversitatea pieselor mari de piatră din interiorul bisericii, monumentul ecleziastic constituie un autentic lapidarium.

✚Biserica «Sf. Ilie» Ştefan cel Mare [1934-1937]~ctitorită de preot Ioan Trifu, Ion Mateescu, Gheorghe Moroşanu, R. Puică ş. a.; arhitect: Grigore Nicolau;

antreprenor: Teodorescu •pictură murală: Nicolae Colomiţiu [1937]. Iconostas sculptat în lemn de Dumitru Iliescu-Călineşti.

✚Biserica «Sf. Gheorghe»+«Sf. Ioan Botezătorul» Ştefan cel Mare [1925]~ctitorită de Ion Roşu, Haralambie Coteli ş. a. •intervenţii: restaurare [1971] •pictură murală: anonim [1925] •Capelă de cimitir.

✝Cruci de piatră: **Glavacioc**: 1834 decembrie 27 –[▲]–; 1847 noiembrie 24 –[▲]– în curtea mănăstirii.

✟Monument eroi: **Ştefan** cel **Mare** [1916-1918]; autor: Kaghiorghis (1929) – lângă Şcoala generală Ştefan cel Mare.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 131 locuitori ai comunei Ștefan cel Mare, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Primul război mondial [105], Al doilea război mondial [26].

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 452; Idem– *Mănăstirea Glavacioc*, www.google.ro, calameo.1227548

Ion Muşeţeanu– *Mânăstirea Glavacioc. Monografie istorică,* Bucureşti, 1933, 172 p.; Viorel-Liviu Zărnoianu– *Monografia geografică a comunei Ştefan cel Mare, judeţul Argeş*, 1999; Spiridon Cristocea, Dragoş Mândescu, Ionel Dobre– *Comuna Ştefan cel Mare, judeţul Argeş. File de istorie,* Piteşti, 2012, 480 p.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

659
Ștefan
cel Mare
659
JUDEȚUL DÂMBOVIȚA
JUDEȚUL ARGEȘ
Glavacioc

Slobozia
Nigrișoara
2
Ștefan cel Mare
a
b
Glavacioc
6
V
VIDELE 50 km

PRIMĂRIA COMUNEI ŞTEFAN CEL MARE.

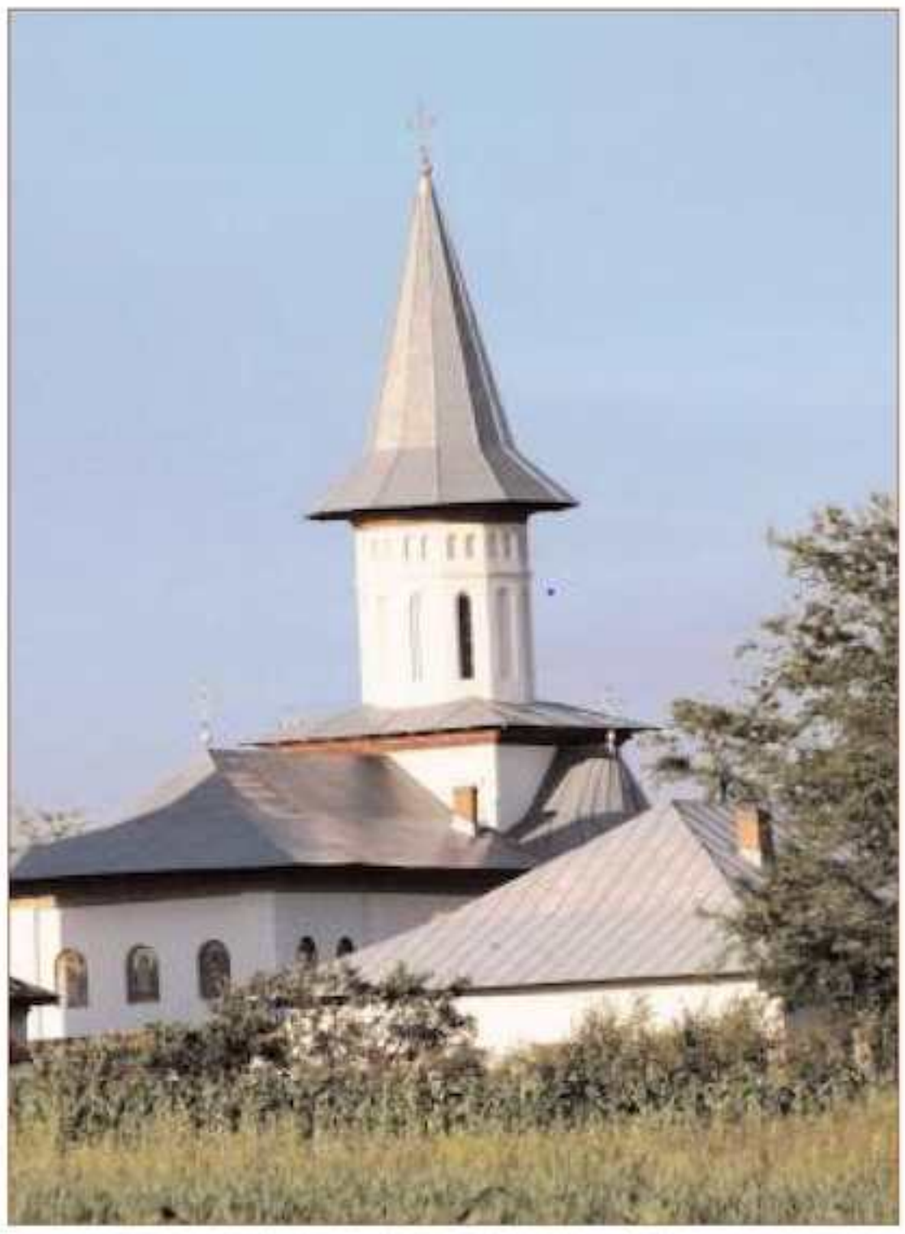

MĂNASTIREA GLAVACIOC.

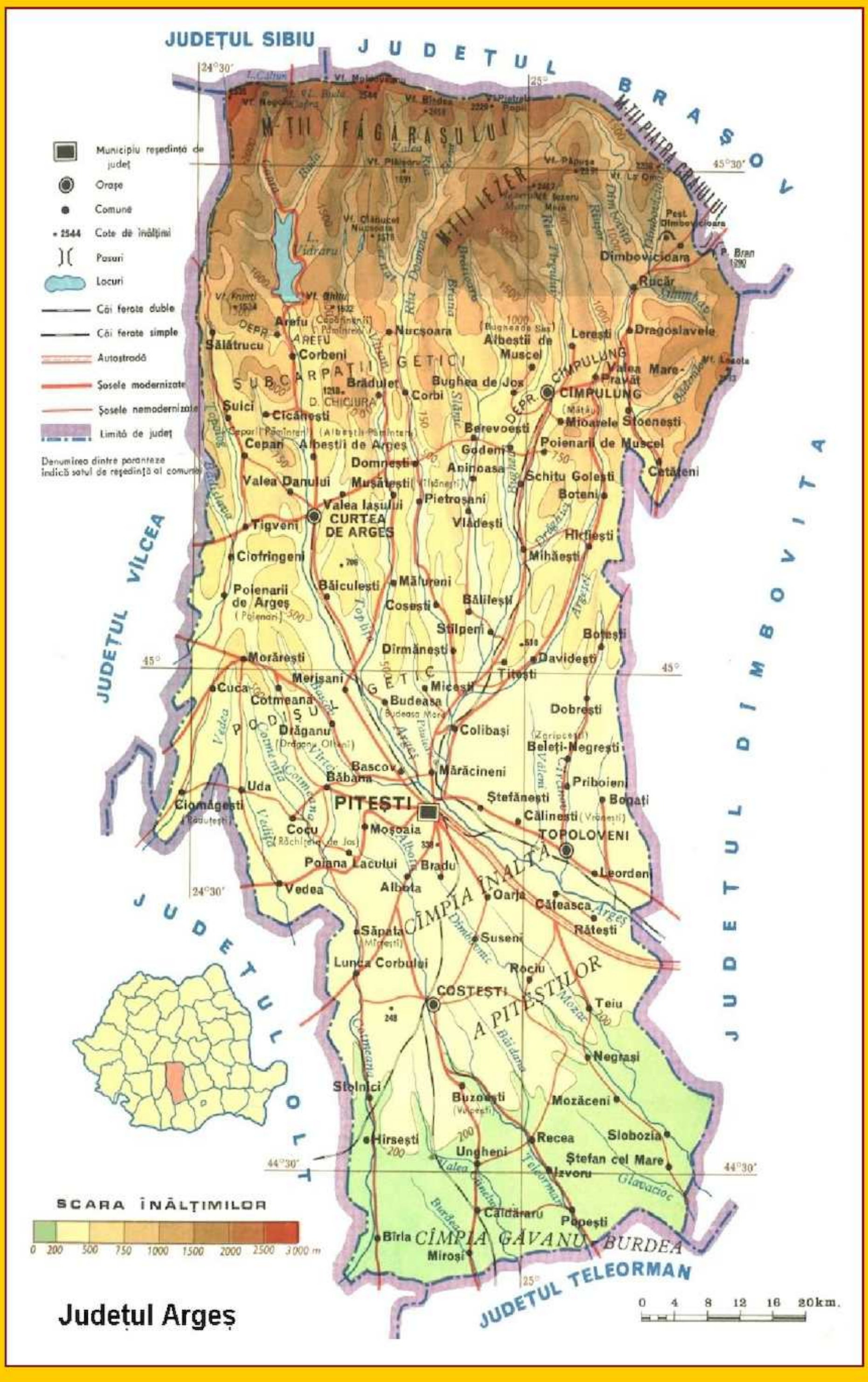

Județul Argeș